226
E 65

153

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
226 E 65

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
226 E 65

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
226 E 65

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
226 E 65

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
226 E 65

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
226 E 65

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
226 E 65

~~NKr I: 143.~~
226 E 65
NKr. 2890

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
226 E 65

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
226 E 65

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
226 E 65

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
226 E 65

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
226 E 65

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
226 E 65

Eraſmi Roterodami libel
lus de conſtructione octo partium orationis
ex Britannia in Hollandiam perla=
tus: ut in frequẽtiſſimo eius Alc
marienſi gymnaſio pueri
bonis in literis optio
cõpendio bonū
profectum
faciãt

Hermannus Verdenensis

❧ De conſtructionis figuris Joannes Sulpitius
❧ Verſificatorię artis rudimenta
❧ De hymnis eccleſiaſticis libellus
❧ Super ſcribendis elegãter epiſtolis pręcepta
❧ Ex hieronymi epiſtolis ſelectę orationes

KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK

Proſtant Dauẽtrie in edi
bus Alberti Pafraet

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
226 E 65

Joannes Coletus Decanus Sancti Pauli G. Lilio ad diuum Paulum ludi modera tori primario. Salutem Dicit

HAud aliter mihi videor affectus in nouam hanc ſcho/ lam noſtram Lili chariſſime. q̄z in vnicuz filium pater in quem non ſolum gaudet vniuerſam ſuam ſubſtantiā trāſ/ fundere verum etiam ſua viſcera: ſi liceat: cupit impartiri Nā vt huic eſt parum genuiſſe niſi eundez diligenti educatione ad bonam frugem prouexerit: ita meo animo non ſatis eſt. quod ludum hunc inſtitui. hoc eſt genui quodqꝫ inſumpto patrimo/ nio vniuerſo. viuus etiam ac ſuperſtes ſolidam hereditatem ceſſi. niſi modis omnibus dem operam: vt pijs moribus et bo nis literis diligenter educatus ad maturam frugem adoleſcat Proinde libellum hunc de conſtructione octo partium orati onis ad te mitto: puſillum quidem: ſed non puſillum vtilita/ tis allaturum noſtre pubi: ſi diligenter abs te fuerit traditus. Scis in preceptis breuitatez placere Flacco: cuius ſententiaz et ipſe vehementer approbo. Porro ſi qua preterea erunt dig na cognitu: tuarum partium erit. vt incident: in prelegendis auctoribus adnotare. Bene vale. Domi noſtre. M. D. Xiij

De Cõſtructiõe vbi cũ Ntõ

Nominatiuus ante verbum.

Omne verbum antecedit nominatiuus agentis ſeu patientis eiuſdeʒ numeri et perſone. vt ego doleo Tu gaudes Illi rident Nos fallimur

Appendix. i.

Prima et ſecũda perſona ferme nõ explicantur Niſi diſcretionis aut Emphaſis cauſa vt Nos accuſamus Uos dãnaſtis. Tu audes iſta loqui

Appendix. ij.

Aliquoties orationis pars nominatiui vice ponitur. vt Dolet mihi q̄ res non ceſſerint tibi ex ſententia Item verbuʒ infinitum: vt mentiri non eſt meum

Appendix iij.

Cum plures nominatiui ad idem verbum referuntur ad hunc fere modum efferuntur. Pater et preceptor accerſunt te Ego et tu ſumus in tuto Tu et preceptor eſtis in periculo Ego ceteriq̄ʒ cognati periclitamur

Appendix iiij.

Que per ſe multitudinem ſignificant: aliquando numero diſcrepant. vt Pars abiere.

Exceptio prima.

Excipies imperſonalia que nullum ante ſe caſum habent Tedet. piget. penitet. viuitur ſtatur. Item tanq̄ʒ imperſonalia. vt luceſcit. dieſcit. nocteſcit. veſperaſcit. diluxit. pluit. ningit. grandinat. Que exponuntur per verbum fit et eſt. Item hec. fieri poteſt. vt fallar. Fieri ſolet. Fere fit. Male ſit. Bene ſit. Nam in bene habet. ſubauditur res.

Exceptio ſecunda

Verba infiniti modi pro nominatiuo accuſatiuuʒ habent

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
226 E 65

De Cōſtructione verbi

vt gaudeo prēm recte valere. i. gaudeo ꝙ pater recte valeat.

¶ Vtrinqꝫ nominatiuus

¶ Quedam vtrinqꝫ nominandi caſuȝ aſciſcunt. vt Deus eſt ſummum bonum. Hic nummus videtur adulterinus Ariſtoteles habetur doctiſſimus. Perpuſilli vocantur nani. Studes pronus Dormis ſupinus Incedis rectus

¶ Infinitum varians

¶ Infinitum quoqꝫ vtrinqꝫ nominatiuum habet accedentibus verbis optandi. vt Petrus ſtudet videri diues. Malim eſſe diues qꝫ haberi. At quotiens accuſatiuus anteceſſit. et ſequatur neceſſe eſt. vt Malim me diuitem eſſe qꝫ haberi. Quedam varijs modis efferuntur. vt Non licet athenis eſſe probos Et non licet eſſe probis. Et tutumqꝫ putauit iam bonus eſſe ſocer. Non vacat eſſe ęgrotum. Non vacat eſſe egroto Non vacat eſſe egrotus. Quanqꝫ poſtremuȝ hoc rarius eſt

¶ Gtūs poſt verbum   Ordo primus

¶ Suȝ genitiuuȝ poſtulat. quoties ſ'cat poſſeſſionem vt hęc veſtis eſt patris Aut ad aliquid pertinere: vt reguȝ eſt tueri leges. Prudentis ē multa diſſimulare Nō eſt noſtrę factionis Non eſt inearuȝ viriuȝ. Nō eſt huius loci atqꝫ temporis

¶ Appendix

¶ Item hęc duo imperſonalia intereſt et refert Non tam intereſt regis qꝫ toti' rei publicę. Refert omniū animaduerti in (malos

¶ Exceptio

¶ Hos tn̄ ablatiuos poſtulant. Mea. tua. ſuā. noſtra. veſtra. Minus intereſt mea qꝫ tua. Noſtra nihil refert. Quibus interdum adiunguntur et hi genitiui. Nō tua vnius refert ſed nrā oīm Tua ipſius refert. Tua ſolius intereſt. Mea refert de vita periclitantis Tua nihil intereſt in portu nauigantis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
226 E 65

¶ Appendix.i.

¶ Adduntur et hi genitiui. Tanti quanti quanticunqꝫ tanti
dem. Nam cętera huiuſmodi adduntur ꝑ aduerbium Maxi/
mopere refert. Nihil inter eſt Plurimum refert

¶ Aeſtimandi ¶ Ordo ſecundus

¶ Verba ęſtimandi genitiuis gaudent: vt Parui ducitur
probitas. Plurimi fit pecunia. Tanti eris alijs quāti tibi fue
ris Maximi penditur nobilitas. Nihili vel pro nihilo pendi/
tur. Nihili vel pro nihilo habentur literę. Nauci: flocci: pili
huius non facio. Aſſis non facio. Singulare eſt illud. Aequi
boni conſulo. id eſt in bonam accipio partem

¶ Vendendi ¶ Ordo tertius

¶ Vendo. reuendo. addico. Diſtraho: Diuendo Venundo
veneo. proſto. ęſtimo. indico. inſcribo. Liceor. licitor. licere. Lo
co. conduco. Emo. coemo. redimo. mercor cōmercor. Conſtat
valet. Hęc verba hos dūtaxat gtōs exigunt. Tāti. quanti. tā/
tidem: quantiuis. quantilibet. quanticunqꝫ. pluris et minoris
Si non addantur ſubſtantiua. Nam cętera precij vocabula
vel in ablatiuo. vel per aduerbium apponuntur. vt Minoris
reuendes qꝫ emeris. Pluris conducis: qꝫ emi poterat. Quan
ticunqꝫ locabis: perſtiterat vendidiſſe. Hodie boues pluris li/
cebant qꝫ homines Miror tantas ędes tam paruo inſcriptas
Paulo. Magno. Nimio. Minimo. Plurimo. Vili. Duplo
Dimidio reuendes. Aſſe emi Tantidem tibi ſum traditurus
Terūcio. ſeu vitioſa nuce nō emeriz. Nihilo cōſtat. Percare
locauit equum. Carius emitur oleū qꝫ vinū. Cariſſime cōſtat
q̄d precibus emptuz eſt Gratis locat ędes. At magno paſcit.

¶ Appendix

¶ Quin et quibuſlibet verbis precij nomē aut aduerbium ap
ponit̄ ad hanc formaz. Magno pranſi ſumus. pluris cenaturi

De Conſtructione verbi

Non minoris docet q̄ talento Hic magno etiā tacet. Nimio Minimo Paulo viuitur Londini. Care bibis. Sed carꝰ cacat Baſſa Nec ſalutat gratis

¶ Accuſandi ¶ Ordo iiij.

¶ Verba accuſandi. abſoluendi: ⁊ conſimilia gtm̄ aſciſcūt qui crimen ſignificet: vt Accerſitꝰ eſt capitis Detulit fratrem leſe maieſtatis. Poſtulatꝰ eſt repetūdaruz ſiue de repetundis. Accuſauit male geſte rei. male obite legatōis Egit cū nouerca iniuriarū Condemnatꝰ eſt peculatꝰ Reuz egit parricidij Dānauit inceſtꝰ. Hic furti ſe alligat. Criminatꝰ eſt adulterij cū plagij teneret Arguit te mēdacij. Reuicit periurij Incuſat negligētie. Appellatꝰ eſt veneficij Inſimulas heruz auaritie. Suggillas pſimonie. Notas libidinis: ſeu de libidine. Infamas inſcitie Traducis luxurie Suſpectū habes pfidie ſiue de pfidia Taxas abitōis. Calūniaris maleficij. Admonuit me errati Cōmonuit te pmiſſi Commonefecit te debiti. Expoſtulauit mecū de nō miſſis ad ſe lris

¶ Appendix

¶ Si nō fuerit ꝓpriuz criminis nomen apponit abltūs addita fere ppoſitione Utruz ambitus accuſas an ſacrilegij. an vtroqꝫ ſiue de vtroqꝫ. De plurimis ſimul accuſaris

¶ Miſeret et cetera ¶ Ordo. v.

¶ Miſeret miſereſcit me tui. Piget te laboris. Multos vite tedet. Nō te pudet vanitatis? Noſtri noſmet penitet. Nec gtm̄ hn̄t ſine accō. niſi dicās. Pupituz eſt cōſilij Miſertum eſt virginis. Perteſuz eſt cōiugij

¶ Appendix.

¶ Sed imperſonalibꝰ loco gtī pt addi verbuz infinitū Tedet me vite. Tedet me viuere. Piget militie Piget militare

¶ Uariantia quedam ¶ Ordo vi.

¶ Hec variaz hn̄t cōſtructionē. Miſereor tui vel tibi. Meminit tui vel de te id eſt mentionez fecit. Memini p recordor ple/

Cum datiuo

rum qȝ accuſatiuo iungit. Obliuiſcor Recordor Reminiſco Recolo tui vel te. Venit in mentē eius diei .i. recordor Potitus eſt rerum .i. vicit. Et potit' eſt amica .i. aſſecutus eſt Eget tui vel te Indiget auxilij vel auxilio Implentur vini vel vino

¶ Significātia aliquid fieri in loco ¶ Ordo vij

¶ Omne verbuȝ admittit gtm proprij nois ſignificātē locuȝ in quo fit actio Vixit Rome. Studuit Oxonie Natus eſt Londini. Pro pprijs vſurpant̄ hec appellatiua Humi Domi Militie. Belli. Domi bellicȝ ſimul viximus. Domi mee noſtre tue veſtre aliene. Nec alia admittit adiectiua Nā domi paterne nō recte dicit̄: ſed in domo paterna. Ruri in datiuo: ſiue rure in ablatiuo Verbis iiſdem adiūgitur. Ruri educatus eſt

¶ Exceptio

¶ Si tñ fuerint pl'is dūtaxat numeri: aut tertie declinatōis in ablto ponuntur. Nupſit Athenis. Militauit carthagine. Infrequens eſt his addere prepoſitionem. Cum eſſem in Mediolano que ſemper additur nominibus locorum maiorum: et appellatiuis Cum eſſem in Italia. Cuȝ agerem in ſuburbano

¶ Datiuus poſt verbum ¶ Ordo .i.

¶ Omnis vb: acqſitiue poſitū exigit dtm: vt Nō omnibus dormis: Huic habeo nō tibi. Mihi iſtic nec ſerit nec metit Mihi peccat ſi quid peccat Omnibus ſapit: ſibi vni non ſapit.

¶ Acquiſitiua ¶ Ordo .ij.

¶ Precipue tñ hu' ordinis ſunt: que cōmodū aut incōmodū ſignificāt Do do mutuo ſeu mutuū Do cōmodato Mutuo fenero. Largior. Confero tibi et confero in te. Preſtare pro dare et pro exhibere: vt preſtare fidem preſtare pacta. Dono tibi hoc munus et dono te hoc munere. Impertiam tibi fortunas meas et Impertiam te fortunis meis. Aſperſit tibi labem: et aſperſit te labe Inſtrauit equo penulam et

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
226 E 65

inſtrauit equũ penula. Debet tibi vitã. Suaz eruditionem ti
bi acceptã fert. Satiſfacit. ſoluo. reſoluo. reſcribo. renumero
Numero pro ſoluo. remetior. pẽdo. rependo. Refero. repono
ꝓ reddo. rñdeo ꝓ ſatiſfacio. Nunq̃ tuis meritis eſt rñſurus
Cõmodo ꝓ proſum. Incõmodo ꝓ noceo. Nõ pt mihi nec cõ
modare nec incõmodare Opitulor ꝓſuz auxilior. ſuppedito ꝓ
ſubminiſtro ſuggero Succurro. ſubuenio. adminiculor. patro
cinor Suffragor. adſum faueo Bñ volo. Bñ cupio. Medeor
tibi: et medebor tuo dolori. Medicor te vel tibi. Cõducit con-
fert tibi. i. vtile ẽ. Cõducit huic rei: ſiue cõducit ad hãc rez. Cõ
ſulo tibi. Do cõſiliuz. Cõſule reb⁹ tuis. i. ꝓſpice. Cõſulis me. i.
cõſiliũ a me petis. Sibi cauit Metuo timeo formido tibi. id ẽ
ſuz ſollicit⁹ ꝓ te Metuo te. i. timeo ne mihi noceas. Cõiungit
vtercꝫ caſus. Omnia tibi timeo que ſolent puſillis accidere.

¶ Imperandi et nunciandi ¶ Ordo iij.

¶ Adhuc que imperandi et nũciãdi ſcationẽ hñt. Iubeo te a-
bire. iubeo tibi vt abeas. Impo pcipio. Preco. iudicib⁹ preire
conat. Preſcribere leges victis. Dicta mihi iuſiurãduz Edico
tibi miles. Impo. mãdo. cõmitto. Delegauit mihi ſuã vicẽ In
dixit mihi bellũ Deſigna. cõſtitue. pſtitue. cõdicito. pfige mihi
diẽ ac locuz. Tẽpo tibi et te. i. rego Moderat aio ire. 7 modera
tur principẽ

¶ Nunciandi

Dico tibi. Scribo tibi et ad te. Loquor Recẽſeo. narro. expo
no. explano. explico. Apio. Indico. Demõſtro. Commõſtro
Refero. i. narro. Retulit ad ſenatuz. i. propoſuit in ſenatu

¶ Obſequij et repugnãtie ¶ Ordo iiij.

¶ Queq ad obſequiũ ſiue repugnãtiã ptinẽt Morigero mo-
rem gero. Obſeq̃r. obſecũdo. obſeruio. Seruire tempori. In-
ſeruit ſuis commodis. Subſeruio. Supparaſitor. Ancillor.
Aſſentor. Adulor. Palpor. obedio. Milito. Parco. Au-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
226 E 65

Cum datiuo.

ſculto tibi.i.obedio. Auſculto te,i.audio. Audiēs dicto. Obtē
po. Cedo. Cōcedo. Conſentio tibi ſiue tecū Aſſentio ſiue aſ
ſentior tibi. Diſſentio tibi ſiue abs te. Subſcribo tuo iudicio
Suffragor. Aſtipulor. Accedo tibi ſiue tue ſententie.i.appro/
bo Hoc acceſſit meis malis.ſiue ad mea mala id eſt additum eſt
Accedit huc Accedit his et Accedit ad hec. Conuenit mihi te
cū. Cōſtat hoc nobis ſiue inter nos. ¶ Repugnantie

Refragor.obſto.obſiſto,obſtrepo.reſiſto.repugno.reluctor
redamo.officio,occurro,obuiam eo.obuiam factus eſt mihi
Aduerſor.diſſideo tibi ſiue tecū Cōtendo tibi ſiue tecum Hoc
abs te contendo.i.vehemēter peto Certat illi ſiue cū illo No
li pugnare duobus.grece magis q̄ latine dixit Catullus.

¶ Relatiua ¶ Ordo.v.

¶ Verba q̄ relatōez et reſpectū hn̄t ad aliqd' Que huic ē con
iunx tibi nurus eſt Stoicis corpus eſt vox Platoni vox ē incorpo
rea Ariſtoteli ſpōgie ſentiūt ¶ Relatiua per cōpoſitionē
¶ Huiuſmōi ferme ſunt cōpoſita cū his p̄poſitionibus. Pre
Ad. Con. Sub. Añ. Poſt. Ob. In.et Inter ¶ Pre
Ego meis preluxi maioribus Prepollet oībus Preuitet.pre
minet.p̄ſtāt omibus.ſiue oēs Precellit oībus vel omēs Prebi/
bit.pripuit illi. Preeo pro vico.p̄cedo.p̄curro puer tor preue
nio accuſatiuū ¶ Ad

Adnolitus eſt illi manū Admoueo. Accubuit aſſedit mihi
Adiacet Aegypto. Aduolutus eſt genibus. Affulſit mihi ſpes
Arriſit matri. Acclamabant dicēti Appreſſit pectori codicem
Adegit gladiū pectori Affigo. Adhereo. Adhereſcit Adlu
beſcit ¶ Con

Cōuixit nobis. Cōmigrauit huic vicinie. Cōmori tibi cupio
ſiue tecū Colludo tibi.vel tecum ¶ Sub

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
226 E 65

De Conſtructione verbi

Subiacet fortunę. Succedo Subijcio. Subeſt. Subolz p̃ri

¶ Ante.

Añſtat. Añpono. Añfero te oĩbus Añcedit. añuertit. añcellit oĩbus vel oĩs Anteeo te. nõ tibi

¶ Poſt

Poſthabeo. poſtpono famam pecunię

¶ Ob

Obgannit nobis. occinit. obturbat. Oppono. obijcio. oppedo obmurmuro

¶ In

Indormis ſaccis. Inuigilas chartis. Immoraris immoreris inſudas ſtudijs. Inſides ſaxo. Illudo tibi. Inſulto. Inniteris arundine. Nitor quocꝫ ſimplex. Nititur ſuis viribus. Imminet capiti. Impẽdet oĩbus p̃iculũ. Inceſſit mihi cupiditas ineſt illi vel in illo. Incidit mihi cũ nebulone Intermiſcet ſe a falſis. Interſerit. Interijcit. Interfuit cõuiuio. Interuenit colloquio

¶ Contingentię

Cõtingit mihi. Accidit euenit vſu venit. obtigit. ceſſit. ſucceſſit. obuenit

¶ Confidendi

¶ Fido. cõfido. credo. fidez habeo. fidez facio. fidẽ do. Polliceor Spondeo. Nubo. Item hęc Liquet. vacat. placet. diſplicet. Dolet. licet. Succenſeo. Indignor. minor

¶ Datiui aduerbiales

¶ Appendix

¶ Adduntur et hi datiui aduerbiales Tempori ſurgendum Veſperi venit Luci occidit hominem Verbis aliquoties datiuus feſtiuitatis id eſt iucunditatis gratia adiungitur Suo ſibi hunc iugulo gladio

¶ Gemini datiui

¶ Eſt pro habeo. Eſt tibi mater. Nõ eſt tibi q̃d agas. Et incedit mihi cuꝫ illo familiaritas. Nõnunq̃ geminos habet datiuos Nõ ſit tibi curę. Itez hęc. An id ſibi ſtudio habet? Hoc tu tibi laudi ducis. Speras tibi laudi fore q̃d mihi vitio vertis

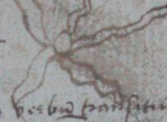
Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
226 E 65

Cum accuſatiuo.

Dedit mihi veſtez pignori: dono. mutuo. Dedit mihi pecuniā fenori

¶ Accuſatiuꝰ poſt v̄buz ¶ Ordo. i.

¶ Verba trāſitiua cuiuſcūqꝫ gn̄is. exigunt acc̄m ſignificātem id qđ patit. vt Saluta patrez Numeras arenam. Bibis vinum Loqueris mendaciuz Oſculatur vxorem. Tedet. piget pudet, penitet, miſeret tui. Dedecet te Nō decet ſepez. Dedecet virginem impudentia. Antiqui dicebant et decet tibi

¶ Dou Accuſatiui

Sūt q̄ geminuz admittunt acc̄m Docuit me literas Dedocebo te iſtos mores Popoſcit me mutuum. Rogat, orat flagitat. exorat te veniam. Poſtulo, oro flagito. poſco. peto abs te hanc rem frequētius q̄ꝫ te ſine prepoſitiōe. Exulo. induo veſtio. calceo: cingo poſteriorez hoc eſt accm̄ rei ſepiꝰ mutāt in ablm̄ Exuit ſe chlamydem ſiue chlamyde. Accinxit ſe gladio

¶ Accuſatiuum rei et perſone

¶ Quedā vtrūuis admittūt rei ſeu pſone vicit te ⁊ vicit litez Excuſat ſe et excuſat valetudinē Accuſat te ⁊ accuſat tuā negligētiā

¶ Motus ad locum ¶ Ordo. ij

¶ Que ſignificāt motum ad locuz aliquem. acc̄m poſtulāt nominis proprij citra ꝓpoſitionem. Eo Romam Redijt athenas Nauigauit Carthaginez Item hec. Cōfero me domum Recipio me rus Nā appellatiuis. ſiue maioruz locoruz vocabulis fere ꝓpoſitio additur Profectus eſt in Hiſpaniam Reuerſus eſt in prouinciam Abijt in forum

¶ Spacium tpis ¶ Ordo tertius

¶ Quibuſlibet verbis apponitur accuſatiuus ſignificās ſpacium temporis. Potauit totam noctem. Hic totam deſedi diem Viginti annos natus eſt

¶ Appendix

De Conſtructione

¶ Quãq̃ hic aliq̃ties in abltm̃ ꝟtit. Cõmorat⁹ eſt apud nos tribus horis ſeu tres horas

¶ Appendix

¶ At quoties nõ ſpaciũ ſʒ ſpẽs tpis ſignificat. abltũs tantũ apponit. Nocte vigilas. Luce dormis. Eſtate domi deſides. Hyeme nauigas. Superioribus diebus ad te ſcripſi. Anno proximo te viſaʒ. Significat autẽ ſpẽs: cũ interrogatio fit ꝑ qñ Ut quando venies? Hora tertia. Spatium ꝟo: cũ fit interrogatio ꝑ q̃diu. Ut q̃diu vigilaſti? duas horas

¶ Spatium loci   Ordo quartus

¶ Quibuſdam et loci ſpaciũ eodeʒ mõ apponitur. Jam mille paſſus ꝓceſſerãt. Patet in longum quingenta ſtadia. Latum culmen. Latum vnguem. digituʒ. Pedem hinc ne diſceſſeris Abeſt ab vrbe ſeſquimiliarium. Quanq̃ hic quoq; nõnunq̃ ꝟtit in abltm̃ Abeſt a cõtinenti quingẽtis paſſuũ milibus

¶ Repetitus actus   Ordo q̃ntus

¶ Quodlibet ꝟbuʒ q̃ʒtumuis intranſitm̃ admittit accm̃ nominis ſignificãtis eundem actuʒ. vt Quã hic vitã viuitis Endymionis ſomnium dormis. Huius gñis ſunt illa Longum nauigauit iter Hunc ſcio mea ſolide ſoluʒ gauiſurum gaudia

¶ Accuſatiuus per figuram

¶ Jteʒ illa reſipit. ſapit aduſtioneʒ. Olet lucernã. hircuʒ. olet vnguenta Spirat Jtaliam. Uox non ſonat hominem Uineta crepat mera. Uiuunt bacchanalia. Uiuit Cynicuʒ Et que ponuntur aduerbiorum loco Furit indomitum Dulce ſonat Torua tuetur id eſt indomite. dulciter torue

¶ Ablatiuus poſt verbũ   Ordo .i.

¶ Quoduis ꝟbuʒ admittit abltm̃ ſignificãteʒ qualecũq; inſtrumentum aut modum actionis. Exemplum inſtrumenti Petijt me ſaxo. cecedit loris. enecas odio Refellis argumen/

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
226 E 65

De Conſtructione verbi

tis: vicit ſapientia. Cõciliauit humanitate multos. Cõcordia res paruę creſcunt Diſcordia maxime dilabuntur. i. per diſcordiã Exemplū modi. Mira celeritate rem peregit Sũma doquentia cauſam egit Hic tñ apponitur aliquoties prępoſitio cum. Sũma cum humanitate tractauit hoīem Nã inſtrumentis nõ apponitur. nõ eñ recte dicitur Scribit cū calamo

Appendix

His finitima ſūt quę ad ſynecdochen pertinent Egrotat animo mag' q̃ corpore. Diſcruciatur animo. Cãdet dentib' Rubet capillis. i. ſecundū animū. corpus. capillos Poetę dicunt per accuſ. languet animum. Rubet faciem Canet capillos

Cõparatiua — Ordo ſecundus

Quę vim optinent comparationis admittunt ablatiuum ſignificantem menſuram. Multo preſtat cauere q̃ admittere Multis partibus te vincit. ſuperat. excellit. antecedit

Motus a loco — Ordo tertius

Quę ſignificãt motū a loco ſiue per locū eadem noīa admittunt in ablatiuo: que in genitiuo apponebãtur cū ſignificabatur quies in loco Diſceſſit Londino Rure reuerſus eſt. Louanio ſum facturus iter. Apponitur ſemper prepoſitio per appellatiuis regionū noībus. Per Italiã. eundē eſt gręciã petenti. Per forū ibis. Adduntur et hi ablatiui aduerbiales. Hac eundē eſt. illac. iſtac. quã, pro aliqua parte ſeu via: vt ſi quã licebit effugere Et relatiue: Qua ſpectat Aegyptum

Ablatiuus abſolutus — Ordo iiij

Quibuſlibet verbis additur ablatiuus abſolute ſumpt' Me dormiente tu bibis Hoc me viuo nõ facies Hęc fiunt te rege cõſule te põtifice Te impulſore feci. Lilio preceptore: tãtus hic euaſit

Implendi. onerãdi. — Ordo v.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
226 E 65

¶ Verba Implendi. onerandi. et his diuerſa Satio. ſaturo expleo te fabulis Ingurgitauit ſe cibo. Obruit ſe vino Oneras ſtomachum cibo Leuabo te hoc onere Exonerabo te nummis Nundauit. exuit. ſpoliauit me bonis omnibus Emunxit ſenes argento

¶ Proſequor afficio ¶ Ordo. vi

¶ Item proſequor et afficio. Afficit me iniuria. danno honore Proſequor te odio, amore. beniuolentia

Pluit lapidibus lacte ſanguine. ſiue lapides. lac ſanguinez

¶ Mereor bene ſeu male ¶ Ordo. vij

¶ Bene mereor et male. peius. melius. optime. peſſime. interueniente prepoſitione. Optime de litteris meritus De me nihil es meritus. neq; bene neq; male

¶ Paſſiua. ¶ Ordo. viij

¶ Paſſiuis additur ablatiuus agentis: ſed accedente prepoſitione a vel ab Rideris ab omnibus. Additur aliquando datiuus abſq; prepoſitione. Amaris omnibus vel ab omnibus Accuſatiuus patiens vertitur in nominatiuum Pater caſtigat filium. Filius caſtigatur a patre Ceteri caſus fere omnes manent in paſſiuis. qui fuerant actiuorum Doceris a me grāmaticam Accuſaberis furti. Haberis ludibrio Priuaberis magiſtratu. Que per ſe paſſiua vocantur: conſtruuntur quēadmodum et illa. Venijt a domino Vapulabis a preceptore Quid fiet ab illo?

¶ Veſcor et cetera. ¶ Ordo. ix

¶ Veſcor carnibus. Hic victitat lacte. Vtor homine familiariter. Inuenitur et vtor hanc rem. et abutor operam Fruor tuo conſpectu Et tuo fretus auxilio. De potior dictum eſt Fungitur magiſtratu. Defunctus eſt vita.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
226 E 65

Cum ablatiuo

¶ Appendix.i.

¶ Prepoſitio ſubaudita facit. vt ablatiuus recte addat. Habeo te loco parentis. Eſt mihi vice filij. In loco. in vice. Apparuit illi humana facie. Diſceſſit magi ſtratu

¶ Infinita. Appendix.ij.

¶ Quibuſdam familiariter adduntur verba infinita. Solet debet. cepit. optat. gaudet. laudari. Amat videri diues Studet metui. Figurate ponuntur. vt a nullo pendeant Heccine fieri flagitia. Et venari pro venabatur

¶ Diuerſi caſus eidem additi verbo

¶ Appendix.iij.

Nihil vetat quominus eidem verbo diuerſi caſus apponantur diuerſe rationis. Dedit mihi veſtem hanc pignori. te preſente. propria manu Nam veſte: additur tanq̃ tranſitiuo Mihi tanq̃ acquiſitiuo. Pignori: ex eorum eſt forma que reſoluūtur per ad. vel in. prepoſitionem. i. in p ignus. Te preſente ablatiuus eſt abſolutus. Manu: inſtrumentalis.

¶ Gerundia.

¶ Gerundia oīa eoſdem ferme caſus admittunt poſt ſe. quos habent verba a quibus deducuntur. Ad diſcendum literas. Ad ſeruiendum tibi Ad fruendum amico.

¶ In di.

¶ Gerundia in di ante ſe habent gratia cauſa pretextu occaſione titulo. ocium facultas. licentia. ars aut ſimile nomen ſubſtātiuum Veni huc cauſa viſendi te Non erat copia conueniendi hominem Ars dicendi. Nonnunq̃ precedit adiectiuum Cupidus viſendi te. Gnarus bellandi Certus eundi. Imperitus nauigandi Peritus medicandi.

¶ In dum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
226 E 65

¶ Gerundijs in dum preponitur prepoſitio Ad vel inter. Ad colloquendum tecuꝫ. Inter cenanduꝫ. hoc mihi venit in menteꝫ Reperitur et ante domandum Cum ſignificamus neceſſitatem: ſine prepoſitione vſurpantur: addito ſubſtantiuo verbo Uigilandum eſt qui cupiat vincere

¶ In do

¶ Gerundia in do pendent a prepoſitione In vel ab: Sine dictione que requirit ablatiuum. vt In conſultando locus eſt eloquentię In pugnando viribus eſt opus Reuerſus eſt a venando ſiue a venatu Tacendo refellis. id eſt tacens refellis Scribendo diſces ſcribere. Romanus ſedendo vincit

¶ Gerundia nomina

¶ Uertuntur gerūdia in nomina adiectiua. vt Cauſa viſendi te. et cauſa viſendi tui. Ad diſcendum literas Legendo libros doctus euades. Et legendis libris doctus euades

¶ Supina in tum

¶ Prima ſupina ſequuntur verbum ſignificans motum ad locum: vt Abijt piſcatum. id eſt ad piſcandum. Admittunt poſt ſe eoſdem caſus quos verba ipſorum

¶ Abſolute poſita

¶ Ponuntur et abſolute cum verbo eſt. Pugnatuꝫ eſt Actum eſt. Dormitum eſt. Ceſſatum eſt ſatis

¶ Supina in tu

¶ Supina in tu paſſiue ſignificationis ferme ſunt Adherent nominibus adiectiuis: vt turpe dictu. Miſerabile viſu. Difficile creditu. Procliue factu. i. ad facienduꝫ. Naꝫ in his ſurgit cubitu: redit venatu. noīa potius cenſenda ſunt q̄ gerundia

¶ De participijs

¶ Participia ſequuntur conſtructionem verboruꝫ a quibus

deriuantur. Donaturus tibi veſtē. Donaturus te veſte. Cō ſulens tibi. Fruiturus te. diligendus ab omnibus: quanq̃ in his vſitatior eſt datiuus. Diligendus omnibus

¶ Participia facta nomina

¶ Cum trāſeunt in naturā nominū genitiuū poſtulāt vt amās vini. fugitans litiū. Cupiens tui. Sitiens auri. Peritus belli. Et ſine caſu. vir potēs eloquens. Tunc et comparationem accipiunt more noīm in ens vel in tus deſinentia. Cupientior famę q̃ auri. Cupientiſſimus auri. Nulli deſideratior q̃ mihi Deſideratiſſimus patrię

¶ Participia facta nomina compoſitione

¶ Que cōpoſitione fiūt noīa gtm̄ aſciſcunt. Indoct⁹ pile In expertus belli. Quanq̃ et horū ſimplicia ſil'i modo vſupātur

De nominibus ¶ Ordo. i.

¶ Omnia fere verbalia gtm̄ admittūt. qui verbis erit accuſatiuus. Colo agrū. Cultor. cultrix agri. cultus agri. cultura agri Bibo vinum. Bibax vini. Cupio laudem. Cupidus laudis Item quę ſunt affinia his: vt auarus laudis Ignarus omnium Studioſus tui. Securus amorum.

¶ In bilis ¶ Ordo. ij.

¶ Verbalia in bilis. accepta paſſiue dtō gaudent: vt pticipia in d⁹. Flebilis. formidabilis. oībus. i. flend⁹. formidādus oib⁹.

¶ Genitiuus additus nomini ¶ Ordo. i.

¶ Nomina ſubſtātiua quę ſignificant poſſeſſorem. menſurā ſiue numerū: aut relationē ad aliqd. gtm̄ exigunt. vt Arma achillis Mille nummum Cyathus vini. Duo milia peditum Modius tritici Par calciamentorū Uncia auri Iugū equū Ulna panni. Tres decades queſtionum Uxor petri Amicus patris Comes vlyſſis. Princeps patrię Uertitur hic

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
226 E 65

De Conſtructione nois

genitiuus aliquoties in patiuuz. Accedente verbo eſt. Hic eſt tibi pater huic ſocer: illi conſul

Attributiua Ordo ij.

Cum ſignificat aliquid ineſſe ſiue adeſſe cupiã: q̃d ad laudem ſeu vituperiuz ptinet trifariã efferim⁹ Puer bone indolis Puer bona indole Puer bonus indole Et indolez poetice Vir maximi naſi Vir maximo naſo Vir maxim⁹ naſo Et naſum poetice

Ordo tertius

Spẽs ſubijcit gñi in gtõ. ſiue in eodẽ caſu per Appõnem Nomẽ Catonis in tenon quadrat Crimen leſe maieſtatis Cum eſſem⁹ in terra Italie: ſiue Italia In vrbe Rome ſiue Roma

Subſtantiue poſita Ordo.iiij

Quedam adiectiua ſubſtantiue poſita genitiuuz admittũt vt Multum lucri. Paulum pecunie. Quid habes negotij. Quantum habebis pecunie: tantundem habebis fidei Plurimum vini. Minimum aque. Item pronomina quedaz Hoc negotij. Id operis Quid illud mali

Appoſitio

In ſumma quoties ſubſtantiuum: quacunq̧ ratione refertur ad alteruz ſubſtantiuuz: addit in gtõ: niſi addatur appoſitiue. Nã tum ſatis eſt ſi cõcordet in caſu. etiã ſi numero et gñe diſſideat Abſtuliſti maronem meas delitias. Adiectiua noĩa participia. pronomina concordant cum ſuis ſubſtantiuis. In numero genere et caſu: vt Ex malis moribus bone leges nate ſunt. Iſtam fortunam tui mores promeruerunt

Adiunctio.

Cuz plura ſubſtãtiua diuerſi etiã numeri ac gñis ad vnum adiectiuuz referuntur his ferme modis efferri ſolent. Gloria nõ eſt expetenda, neq̧ diuitie: vt in medio ponas ad q̃d referũ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
226 E 65

Cum genitiuo

tur ptes Non eſt expetenda gloria: neqȝ diuitie: vt pponatur
Gloria et diuitie nō ſunt expetende: vt poſtpoſituȝ cōueniat
cuȝ primo Gloria diuitie genus: nō ſunt expetēda: vt ſubau-
dias iſta

¶Relatiua.

¶Relatiuuȝ Qui: cōuenit cuȝ antecedente in numero et gñe
Placuerūt litere quas ad me dediſti. Niſi figurate loquamur
Quas ad me dediſti literas magnopere placuerunt

¶Comparatiua ¶Ordo.v.

¶Comparatiua et ſuperlatiua genitiuum exigunt vt ſum mi-
nor fratrum de duobus Sum minimus fratruȝ de pluribus
Et cum exponuntur per inter. Inter fratres vel ex fratribus
Nam comparatiua cum exponuntur per q̄ abltm̄ aſciſcunt.
Preſtantior te. Eloquentior omnibus preter q̄ Cicerone id
eſt q̄ Cicero Additur et alter abltūs ſignificans modum ceſ-
ſus. Eſt maior te quattuor annis Digito lato te procerior
Multo potior Multo et longe apponunt̄ et ſuperlatiuis Mul-
to omnium doctiſſimus. Longe peſſimus omnium.

¶Diſtributiua et partitiua ¶Ordo.vi.

¶Item nomina partitiua: aut partitiue poſita velut quiſqȝ
quiſquis: quicunqȝ quidam: quis interrogatiuum. et quis pro
aliquis. aliquis vterqȝ. neuter. vteruis vtercunqȝ. nemo. nul-
lus. ſolus. vnus, medius Quiſqȝ huius nationis. Unum/
quodqȝ animantium Prouocat vnum quemlibet veſtrum
Utruȝ horuȝ mauis accipe Exponunt̄ per inter vel ex Un-
omnium id eſt ſolus omnium Medius duorum id eſt inter du-
os et dimidium anime Item alter: alius et his equipollentia
pronoīa hic et ille. et aduerbium partim

¶Appendix.i.

¶Quāq̄ in his gtīs ſignificās totum: in aliuȝ caſuȝ ſepe v̄tit̄

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
226 E 65

Quis hominuz vidit. Et quis homo vidit. Neuter catonuz Et neuter cato. Animantum vel animantia: alia ſunt volatilia. alia reptilia

¶ Appendix. ij.

¶ Ad hāc formam pertinent Quotus. Quotuſquiſq; ordinem ſignificantia numeralia Quotus eras cõuiuaruz: ſeu conuiua Quintus reguz Romanoꝝ. i. inter reges Sapientuz octauus. Quanq̄ in hoc poſtremo: non tā ordinem ſignificat q̄ numerum ſimpliciter: vt in illo Dic quotus eſſe velis

¶ Datiuus poſt nomen ¶ Ordo. i.

¶ Commodi aut incommodi

¶ Adiectiua quę commoduz aut incommoduz ſignificāt: aut rationem ad aliquid. datiuum exigunt vt Rem mihi permoleſtam. mihi iucundam. tibi pernicioſam. mihi ſalutarem

¶ Relatiua

¶ Aptus. accommodus. idoneus vtilis. inutilis bello ſiue ad bellum Natus glorię et ad gloriā. Obnixus illi. Amicus huic et huius. Similis. diſſimilis huic et huius. Diuerſus huic vel ab hoc. Affinis. cognatus huic vl' huius Nam cuz huiuſmodi ſubſtantiuę capiuntur genitiuo magis gaudent

¶ Accuſatiuus poſt nomen ¶ Ordo. i.

¶ Spacij menſura

¶ Quę certum magnitudinis modum ſignificant. accuſatiuum admittunt. Longus. latus. altus. craſſus. Turris alta trecentos pedes. Liber craſſus tres digitos. ſiue trium digitorum craſſitudine.

¶ Circuitionis vis ¶ Ordo. ij.

¶ Quędā per circūlocutionez accuſatiuuz admittūt: vt non ſuz id neſcius. i. non ignoro Cuius gñis ſunt et illa. Eius rei

mihi venit in mentem id eſt recordatus ſum. Et id mihi anus indicium fecit id eſt indicauit.

¶ Ablatiuus poſt nomen

¶ Dignus et indignus ablatiuū aſciſcunt Dignus honore indignus eſt illo. Dicimus tamen Dignus vt honoretur. Dignus quem omnes honorent. Et dignus honorari ab omnib⁹ Item vacuus et onuſtus. Pauper. diues. plenus. inanis. etiam genitiuum admittunt.

¶ Pronominum Conſtructio

¶ Genitiui primitiuorum

¶ Mei. tui. ſui. noſtri. veſtri. genitiui. primitiuorū ponuntur cum paſſio ſignificatur Nā cum actio adduntur poſſeſſiua. meus. tuus. ſuus. noſter. veſter. Languet deſiderio tui Nempe quo tu deſideraris fauet deſiderio tuo: quo tu deſideras. Item pars tua: que tibi debetur. Pars tui. manus aut pes: corpus animus Imago tua quam tu poſſides Imago tui que te preſentat Aliquoties vtrunq; coniungitur. vt noſtre tui memoria id eſt quam nos de te faciamus

¶ Poſſeſſiua

¶ Poſſeſſiua adiectiua ſunt. et non recuſant aliquando genitiuum Mea ipſius cauſa. Tua ſolius vnius. Meos flentis oculos ¶ Noſtrum et veſtrum genitiui plurales: gaudent nominibus diſtributiuis aut partitiuis: vt nemo veſtrū. vnuſquiſq; noſtrū id eſt ex nobis Item comparatiuis et ſuperlatiuis: vt maior veſtrum Maximus noſtrum.

¶ Reciproca

¶ Sui. ſibi. Suus a um. non niſi reciproce ponuntur. hoc eſt vt reflectantur ad id: quod preceſſit in eadem orationis parte aut annexa per copulam. Iſte ſibi placet. Petrus odit ſuos

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
226 E 65

De Conſtructione

Orat vt ſuo faueas filio

¶ Demonſtratiua.

¶ Demõſtratiua cum ſubſtãtiue ponunt admittunt genitiuũ vt dictum eſt. Hoc noctis Idẽ tpis. Illõ acceſſit mali

Idem cum datiuo

¶ Idem datiuum adiungit. vel ablatiuum interueniente pre/poſitione Idem. facit occidenti. id eſt idez quod occidens Idẽ huic. aut idem cum hoc

¶ Nominatiuus poſt aduerbium

¶ En et ecce demonſtrantis ntõ ſeu accuſatiuo adiunguntur En quattuor aras. Ecce rem En lupus in fabula. En expro bantis accuſatiuo gaudet. En animum et mentem

¶ Gtĩus poſt aduerbium ¶ Ordo. i.

Superlatiua gtm̃ exigunt. Peſſime oĩm dixit: q̃ oĩm optime fecit ¶ Aduerbia loci ac tpis. ¶ Ordo. ij.

Adduntur aduerbijs loci ac tpis genitiui ferme hi Ubi gen/tium Eo impudentie ventuz eſt Quo terraruz nuſq̃z gentiuz Huccine rerũ venimus Ubiuis quouis terraruz. Eo loci re dacta eſt. Tunc tpis. Naz minime gentiuz monadiacon eſt

¶ Pridie. poſtridie ¶ Ordo iij.

Pridie Calendarũ ſiue calendas. Poſtridie eius diei Poſ/tridie quam venires Poſtridie q̃z diſceſſeras

¶ Inſtar. ¶ Ordo iiij.

¶ Inſtar montis. Inſtar pecudis. Item parum multum ſa/tis vini. vice nominum poni videntur

¶ Datiuus poſt aduerbium.

¶ Quedam datiuum admittunt nominum vnde deducta ſunt. Uenit obuiam illi. Nam obuius illi dicitur. Canit ſimi liter huic Nam ſimilis huic Et ſibi inutiliter. Sedet proxi/

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
226 E 65

melli Propinquius tibi ſedet q̄ mihi

Accuſatiuus poſt aduerbium

Sunt que accuſandi caſum admittunt prepoſitionis vnde ſunt profecta. Propius vrbem: et proxime caſtra

Ablatiuus poſt aduerbiũ   Ordo .i.

Que cõparãtur cõſtructionẽ hn̄t compatiuorũ noĩm. Acceſſi propi⁹ te .i. q̄ tu Melius te dt .i. q̄ tu Plus q̄ngentis colaphis et plus milies   Ordo .ij.

Procul dubio: et procul ab vrbe. Clam patre Palam omnibus Coram omnibus

Aduerbij Conſtructio

Ordo .i.

Hic. illic. iſtic. intus. alibi. vbi. vbiq̄. vbicũq̄. vbilibet. vbiuis. alicubi. necubi. ſicubi. Ibi. inibi. ibidẽ referunt ad quietẽ in loco   Ordo ſecundus

Huc. illuc. iſtuc. intro. alio. aliquo. nequo. ſiquo. eo. eodem quolibet. quouis. quocunq̄ foras. horſum. aliorſum. dextrorſum ſiniſtrorſum Surſum. deorſum. vtroq̄. neutro. quouerſum: referuntur ad motionem ad locum.

Ordo tertius

Hinc. illinc. iſtinc. aliunde. alicunde. ſicunde. necunde. Indidem. vnde. vndelibet. vndeuis. Undecunq̄. vtrinq̄: referuntur ad motum e loco.

Ordo quartus.

Hac. illac. iſtac. alia. aliqua. qua. ſiqua. nequa. referuntur ad motionem per locum

Uariantia

Hec variant: foris cenat et foris venit Peregre viuit p̄egre rediit. peregre abiit. Nuſq̄ apparet Nuſq̄ diſcedet

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
226 E 65

De Conſtructione

¶ Quibus modis verborum que congruant aduerbia

¶ Ubi poſtq̄

¶ Ubi poſtq̄: cũ aduerbia temporis: interdum indicatiuis interdum ſubiunctiuis v̄bis apponunt. vt Cum aderit. cum venerit

¶ Simul ꝛ cetera

¶ Simul: ſimulac. ſimulatq̄: magis gaudent ſubiunctiuis. Simul atq̄ adoleuerit ętas

¶ Ut.

¶ Ut pro poſtq̄ Indicatiuo gaudet adiungi: vt ventũ eſt in vrbem

¶ Quemadmodum et cetera

¶ Quemadmoduz. vt. vtcunq̄. ſicut. vtrũq̄. moduz admit/tunt: vt ſalutabis ita reſalutaberis: vt ſementez feceris: ita et metes

¶ Quaſi ꝛ cetera.

¶ Quaſi. ceu. tanq̄. perinde. ac ſi. haud ſecus ac ſi. cũm propri um habent verbum: ſubiunctiuis gaudent apponi. Tanq̄ fe/ceris ipſe aliquid Quaſi non norimus nos inter nos. Alias copulant conſimiles caſus Noui hominem tanq̄ te. Arridet mihi quaſi amico

¶ Ne Non.

¶ Ne prohibentis vel imperatiuis vel ſubiunctiuis additur Ne nega. Ne dixeris Nō v̄bis imp̄atiuis non recte ponitur

¶ Ne. An. Num

¶ Ne cum eſt interrogantis indicatīn amat. Supereſt ne et veſcitur aura Similiter et An et Num. At eadem cum acci/piuntur dubitatiue ſiue indefinite: ſubiunctiuuz poſtulāt. Ui ſe num redierit Nihil refert: feceris ne: an perſuaſeris

¶ Pene et ſimilia

¶ Pene. prope: propemoduz. tantum non: modo non vnico

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
226 E 65

verbo: ſeu alia dictione coiũcta ſunt. Propemodũ inſaniebat
Tantum non inſaniebat. Modo non montes auri pollicens.

¶ Aduerbium relatum non ad verbum

¶ Aduerbiũ aliqñ refert nõ ad verbũ: ſed aliã orõnis par
tem Homo egregie impudens. Ne parum ſis leno. Admodũ
puella. admodũ anus. Aliquoties aduerbium adheret aduer
bio Non admodum pulchre Parum laute

¶ Quanq̃ et ſimilia

¶ Quanq̃: tametſi: etſi: etiã ſi: frequentius adiunguntur in/
dicatiuis. Quãuis et licet ſubiũctiuis Etiã ſi cũ vtriſq̃ cohe
rent ¶ Vt pro quamuis ſemꝑ ſubiunctiuũ flagitat. Serui
vt taceãt Iumenta loquẽtur. Aliquoties ad aliam orationis
partem referuntur. non ad verbum. Complectitur hominem
q̃uis male volentem etiã ſi peſſime de ſe meritum

¶ Niſi cum ſimilibus

¶ Ni. niſi. ſi. ſiquidem. q̃. quia. et indicatiuis et ſubiunctiuis
adherent. Niſi facies. Niſi feceris. q̃ bene vales gaudeo. q̃ re
dieris incolumis gaudeo. Non quia ſic merui. Non quia ſit
pauper ſed q̃ ſit improbus

¶ Quando et cetera

¶ Quãdo et quãdoquidem: quatinus indicatiuũ exigunt. Et
frequenter ſequuntur cauſaz: cũ reliquę huiꝰ ordinis frequẽ
tius ꝓcedant. Quoniam mihi non credis. ipſe facito periculũ
Ipſe periculnm facito: quoniam mihi non credis

¶ Quippe

¶ Quippe item cum proprium habet verbum. Danda eſt hu
ic venia: quippe ęgrotat

¶ Quippe qui: Vt qui

¶ Si addideris qui vtrumq̃ admittit modum. Vt qui ple/

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
226 E 65

tūqꝫ ſubiunctiuis adheret. Non eſt huic habenda fides. Quippe qui bis iã peierauit. ſiue peierarit Ut qui peierarit

¶ Qui

¶ Qui cum habet vim cauſalem: ſemper adheret ſubiunctiuo Stultus es. qui huic credas id eſt ꝙ vel quia credis

¶ Ut. Utpote

¶ Ut et Utpote: proprium verbum nunqꝫ habent Odi petrum: vt in om̃es maledicuꝫ. Utpote in omnes maledicum

¶ Tum tum. Cum Tum

¶ Et Tum tum. Cum tum: ſimiles modos copulant in verbis. Indeclinabilibus ſimiles caſus. Odit tuꝫ literas tuꝫ vertutem Amplectit̃ cũ eruditos om̃es tuꝫ in primis Marcelluꝫ

¶ Prepoſitionum Conſtructio

¶ Prepoſitio verſa in aduerbium

¶ Prepoſitiones que citra caſum vlla vſurpantur in aduerbiorum naturam tranſeunt. Extra me iſte. An mare quod ſupra memoreꝫ. quodqꝫ alluit infra. Prope adeſt. Quemadmodum rurſus et aduerbia quedam accedente caſu: in prepoſitiones tranſeunt: vt Procul. Coram. Clam. Palam

¶ Caſus prepoſitionum

¶ Quedam accuſatiuum exigunt: vt intra parietes Extra vallum Quedam ablatiuum: vt ab vrbe. Quedam vtrunqꝫ ſed non eodem ſenſu

¶ Varii caſus prepoſitionũ earũdeꝫ ¶ In

¶ In cum ſignificatur actus in loco deſiderat ablt̃m. In aio eſt: in foro verſatur. In pro erga: accuſandi caſuꝫ habet Optimo in te animo Itẽ in pro cõtra. In om̃es maledicꝫ In pro ad In hoc incumbite. In hoc natus ſuꝫ In mercatuꝫ abiit

¶ Sub

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
226 E 65

¶ Sub nocte. id eſt in nocte Sub noctem. id eſt inſtante noc te Sub ea id eſt poſt ea Sub additum verbo motus ad locuꝫ Sub vmbram properemus Sub cum verbo quietis ablati uum requirit Sub lodice. Sub vmbra

¶ Super

¶ Super numerum ingenuorum id eſt vltra numeruꝫ Su per hec omnia id eſt preter hec omnia Super priamo id eſt de priamo Super arbore ſidunt id eſt in arbore.

¶ Tenus

¶ Tenus gaudet ablatiuo ſingulari: genitiuo plurali. Pube tenus. Crurum tenus. Sed hec videntur veluti compoſita quemadmodum et illa. Hactenus. Eatenus. Quatenus

¶ Verſus

¶ Poſtponitur et verſus ſuo caſui. Romam verſus iter eſt

¶ Vſqꝫ

¶ Vſqꝫ raro ſine altera prepoſitione reperitur et ſignificat tē poris aut loci magnitudinem. Ad multam vſqꝫ noctem. Ab extrema vſqꝫ India. Vſurpatur et aduerbialiter: pro ſemper ſiue continenter

¶ A Ab Abs ¶ A

¶ A preponit dictionibꝰ incipientibus a cōſonante. A foro a caſtris ¶ Ab

¶ Ab incipientibus a vocali. Ab omnibus. Niſi ſint liqui de aut J cōſonans. Ab ioue Ab rege ¶ Abs

¶ Abs incipientibus a te. Abs te

¶ Prepoſitiones ſemper compoſite

¶ Sunt que non inueniantur extra compoſitioneꝫ Di. Dis Re. Se. An. Con. Diduco. Diſſipo. Refero. Seiungo. Ambigo. Conuenio.

De cōſtructōe interiectōm.

¶ Con ex quibuſdā neutris facit trāſitiua Comminxit lectū Conſpuit hoīez Concacauit. Cōpluit. Cōuomuit maritum

¶ Deijcio. i. ex alto iacio. Deamo. i. valde amo. Deſipit. i. ſapere deſinit. Deferbuit ętas. Reclamat. i. contra clamat. Repetit. i. denuo petit. Retegit id eſt tectum aperit

¶ De Conſtructione Interiectionum.

¶ O.

¶ O exclamantis: admittit vocatiuum: ntm̄: et accm̄. O dij immortales. O vir fortis. O inſignem impudentiā. Subauditur frequenter: vt ſingularem impudentiam

¶ Heu proh. et cetera

¶ Heu pietas. Heu ſtirpem inuiſam Proh Juppiter. ⁊ proh deum atqꝫ hominum fidem Hei mihi. Veh tibi. Ah tibi

¶ Cedo

¶ Cedo flagitātis exhiberi accm̄ hꝫ Cedo manū Cedo ſenē

¶ Amabo. Obſecro. et cetera

¶ Amabo et obſecro blādientis Sodes et ſultis hortantꝫ verba ſtꝫ et in interiectōis naturā verſa: quemadmodum et age

TELOS

¶ Joannes Murmellius puero literarum ſtudioſo

Hęc ediſce libens: hęc ſunt compendia vera
 Judicio in manibus ſemper habenda meo
Cętera quę noſtro faciunt tibi nomine fucum
 Reijce: neu titulis decipiare caue
Quę compilauit varijs cornicula libris
 Grammaticęs quęſo quis ſtudioſus amet?
Plena ſuperuacuis auerſor opuſcula nugis
 Sępe recocta mihi braſſica nulla ſapit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
226 E 65

¶ De figura conſtructionis Joannes Sulpitius Verulanus

Figura eſt vitiuz ratione excuſatum. et aſſcribitur elegãtię. Figuraruz alię ſunt locutionis. alię dictionis. alię cõſtructionis Figurę conſtructionis (nam alias preteribo) ſunt octo. Euocatio. appoſitio. conceptio ſiue ſyllepſis. prolepſis. zeugma ſynthesis. antiptoſis ſynecdoche. Reliquas autez in poetarum expoſitione doceberis

¶ De Euocatione

¶ Euocatio eſt continuata reductio tertie perſone ad primaz vel ſecundam vt ego Quintilianus declamo. tu Cicero oras In euocatione quattuor requiruntur. perſona euocans. perſona euocata. remotio copulę. et verbum concordans cum perſona euocante

¶ De Appoſitione

¶ Appoſitio eſt continuata coniunctio duorum ſubſtantiuorum quorum alterum declarat alteruz vt miratur molez Aeneas magalia quondam et Proximus ille procas troianę gloria gentis Requiruntur autem in appoſitione duo ſubſtantiua in eodem caſu. et quod magis cõmune fere ſemper precedat nam licet dicere. Hector vir fortis. et equus animal ferox. Fit autem appoſitio tribus ex cauſis. Primo cauſa reſtringendę generalitatis. vt animal canis latrat. Secundo remouendę ęquiuocationis vt leo ſignum ardet. Tertio cauſa attribuendę proprietatis vt Vergilius vir ſummus

¶ De Conceptione

¶ Conceptio ſeu ſyllepſis eſt adductio indignioris ad digniꝰ Fit autem tribus modis, gñe, numero. et perſona. Genere vt maſculinum concipiat femininum ⁊ neutrum. et foemininuz

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
226 E 65

cōcipiat neutrū vt Vlyſſes et Penelope ſunt laudati. et veſ/
tis et auruʒ ſūt pꝛecioſae Numero. vt pl'is numerus cōcipiat
ſingulareʒ. vt diſcipuli et p̄ceptoꝛ legunt Perſona. vt pꝛima
cōcipiat ſecundā et tertiam. ſecunda concipiat tertiā vt ego et
tu legimus ego et ille legim⁹ tu et ille ſcribitis Poteſt etiā fieri
conceptio per hāc pꝛepoſitionē cum. poſitā loco copulatiuę cō
iunctionis. Nam idem eſt dicere. diſcipuli et pꝛęceptoꝛ legunt
ꝙ diſcipuli cum pꝛęceptoꝛe legunt Tu mecum currimus id eſt
tu et ego ſed eſt indirecta. dignioꝛ enim perſona cōcipitur Re/
quiruntur in cōceptione quinqꝫ. dictio concipiens. dictio con/
cepta. copulatiua cōiunctio vel pꝛępoſitio. cuʒ. verbuʒ. vel ad/
iectīm pluralis numeri. et quod cōcoꝛdat cuʒ perſona cōcipien
te nam ſi aliter inueniatur nō eſt figurata locutio. Conceptio
duplex eſt directa et indirecta Directa eſt qn̄ fit per diſſimiles
numeros perſonas diſſimiles et genera diſſimilia Indirecta
eſt quando fit per pares perſonas. paria genera et pares nume
ros: vt Vergilius et Hoꝛatius canunt. aurum et argentum
ſunt pꝛęcioſa. viri et foeminę currunt

¶ De Prolepſi

¶ Prolepſis eſt attributio ꝓꝛietatis toti diuiſio ī partes ſu
as: vt puellę legunt floꝛes. iſta violas. illa vaccinia Requirun
tur quidem in pꝛolepſi quinqꝫ. totuʒ. partes. diſtributio. parti
um. pꝛopꝛietas. et oꝛdo Eſt autē duplex. explicita et implicita
Explicita eſt in qua cōcurrunt omnia quę requiruntur ad eaʒ
Implicita eſt quę non omnino expꝛimitur: vt vos amatis al/
teralterum Saluſtius cepere ſe quiſqꝫ magis extollere

¶ De Zeugmate

¶ Zeugma eſt reductio vnius verbi ad diuerſas clauſulas: vt
ego lego et tu. Requiruntur in zeugmate tria: ſcilicet duo aut

plura diuerſa ſubſtãtiua copulata ꝓprietas hoc eſt verbum et ꝙ cõcordet cuꝫ vno illoruꝫ ſubſtãtiuoruꝫ Fit autem per zeugma variatio pſonaruꝫ intrãſitiue: vt ego lego et tu Numerorũ: vt iſti legũt ⁊ Socrates Perſonarũ et nũerorũ: vt hebreiſtꝫ et ego Triplex ẽ zeugma. ſcꝫ a ſuperiori hoc eſt qñ ꝓprietas ſeu ꝟbuꝫ ꝑponit̃. vt lego ego et tu A medio qñ verbuꝫ in medio ponit̃: vt ego lego et tu Ab inferiori qñ verbum poſtponitur. vt ego et tu lɔgis: et hic illius arma hic currus fuit

De Syntheſi

Syntheſis eſt attributio ꝓprietatis vni vel pluribꝰ copulatiuis quod fit nõ gratia vocis ſed ſignificati: vt populus clamãt et pars in fruſta ſecãt. et pneſte ſub ipa. Requirunt̃ in ſyntheſi tria vnum ſubiectuꝫ vel plura copulata. ꝓprietas et attributio ꝓprietas cõcordans cuꝫ ſignificato et non cum voce: vt roſa pulcher et lepus grauida Fit quidem ſyntheſis in genere et numero: vt turba proterui. pars venienus ſcythiam.

De Synecdoche

Synecdoche eſt attributio partis ad aliquid totum ſub ꝓprietate verbi vel adiectiui: vt nympha nuda genu. et tu doles pedem Requiruntur autem in ſynecdoche tria. ſcilicet totum proprietas. ⁊ pars in accuſatiuo poſita Indirecta ſynecdoche fit quando pars non eſt de eſſentia totius vt apud Uirgiliuꝫ Perfuſus ſanie vittas atroqꝫ veneno Eſt alia ſynecdoche locutionis quam Cicero intellectionem appellat. vt hoſtis habet muros. pro hoſtes: ponitur enim pars p̄o toto.

De Antiptoſi

Antiptoſis eſt caſus pro caſu poſitio ſub aliqua proprietate. vt Populo vt placerent qs feciſſet fabulas. pro fabulę poſuit In hac quidem tria requiruntur: vnum ſubiectum. vna

proprietas. et q̄ casus pro caſu ponitur.

De Diffinitione constructio-
nis et ipſius varietate

Constructio eſt congrua dictionum ordinatio congruā perfectamq̄ ſeutentiam demonſtrans. Constructionum alia eſt congrua ſenſu voceq̄: vt Virgilius ſcripſit bucolica. Alia ſenſu et non voce. vt populus currunt. Alia eſt congrua voce et non ſenſu. vt Cerulę ſunt longa vrbs

Fauſtus patrem introducens admonentem filium: ne antea vl' moralem: vel naturalem philoſophiaȝ aggrediatur: quam ſolida grammatices fundamenta iecerit

Si loca celſa potes firmato ſcandere greſſu
Maxima foelicis gloria patris erit
Sed puer infirmis volitans ſuper ęthera pennis
Flebilis ęquoreis piſcibus eſca fuit
Corruit inualido fundatum robore tectum
Non ſunt ante ſuos alta petenda dies.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
226 E 65

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
226 E 65

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
226 E 65

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
226 E 65

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
226 E 65

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
226 E 65